

Lærervejledning til ” Etologi - Arealanvendelse og aktivitetsanalyse”

Etologi, eller adfærdsbiologi, er studiet i årsagen til dyrs adfærd samt funktionen af den. Definitionen af adfærd er muskelsammentrækninger som respons til en stimuli og kan således både være en aktiv bevægelse og en stilstand, fx bide, ligge, stå, osv. Stimulus kan både komme udefra og indefra, dvs. det kan både være en reaktion på en høj lyd og på en refleks.

Zoologisk Have har siden åbningen i 1859 udviklet sig fra at være et menageri til en moderne Zoo. Dette indebærer bl.a., at dyrene har fået mere naturlige leveforhold i anlæggene og et stigende antal initiativer, der fremmer dyrenes naturlige adfærd (adfærdsberigelse). Adfærdsberigelse kan fx være foder, der graves ned i anlægget, for at dyrene skal søge efter føden, eller afføring fra en planteæder, der placeres i en kødæders anlæg for at stimulere dyrets lugtcenter.

Adfærdsobservationer i Zoo benyttes bl.a. til at vurdere dyrets sundhedstilstand. Dyr kan ikke verbalt fortælle, at de har ondt eller er syge, men dette kan afsløres af ændringer i dyrets adfærd. For dyrene i Zoo er det derfor vigtigt, at man kender til deres normale og naturlige adfærd for at kunne vurdere dyrets trivsel og sundhedstilstand. Fx bruger en løve gennemsnitligt 21 timer på at sove og dase; samtidig fordøjes den føde, den har indtaget. En løve, der primært er inaktiv i løbet af dagen, udviser derfor naturlig adfærd, hvorimod en løve, der gennem hele dagen er meget aktiv og konstant bevæger sig rundt i anlægget, typisk udviser unaturlig adfærd, der kan være tegn på mistrivsel. Hos andre arter kan overdreven inaktivitet være et tegn på usund, unaturlig adfærd. Det er derfor vigtigt at kende artens naturlige adfærd, før man konkluderer på, om en adfærd er sund eller usund.

Et andet kerneområde, som adfærdsobservationer benyttes til i Zoo, er en vurdering af, hvor optimalt et anlæg er. Analyser af anlægsudnyttelse kan fx bruges til at optimere et ”dødt hjørne”, installere en ekstra hvileplads eller indsætte et højere liggende udkigspunkt.

Eksempel på et etologiforløb i Zoo

Hjemmearbejde

Introducer begrebet adfærd for eleverne og del dem i fem grupper, der får hver sin art. Eleverne skal indsamle viden om dyrets biologi og adfærd, læse om [adfærdsberigelse i Zoo](#) samt læse forsøgsvejledningen igennem.

Arbejdsgang i Zoo (beregnet ca. 45 minutter)

1. I Tropezoo introduceres eleverne kort for dagens øvelse.
2. Adfærdsobservationer ved anlæggene (ca. 20 minutter).
3. Besvarelse af spørgsmål.
4. Fælles opsamling
 - a. Hvad har eleverne svaret på spørgsmålene?
 - b. Hvilke forskelle er der på dyrenes adfærd og anlæg?
 - c. Hvad skyldes dette?

Observationerne kan gentages flere gange i løbet af dagen, hvis et grundigere studie og et større datasæt ønskes.

Efterbearbejdning

Tag en opsamling i klassen, med hvad eleverne samlet set kom frem til, og perspektiver til, hvad man i øvrigt kan bruge adfærdsobservationer til (fx forsøgsdyr, produktionsdyr og vilde dyr).

Observationerne er fint velegnede til efterfølgende rapportskrivning.